

אמר עזמות...

דל לפני שבוע ימים ישבתי בבירת הגליל עם זקן החלוצים הראשונים מרומיניה ר' משה דוד שוב, ויחד דפדפנו בזכרונותיו מפני חמשים ששים שנה. הפכנו והפכנו בספרים הכלים ובעד לים הסחובים שבמאספים הישישים והקשישים— והנה כאילו נזכר פתאום הזקן החביב שלי, הוציא מכיסו קונטרס קטן והושיט לי בהירותו באצבע לאמר: "קרא!"

זה היה לוח הקרן הקיימת לישראל, שקבל התורם הותיק לכבוד השנה החדשה, שנת תרצ"ג. דפדפתי בו, כלומר בלוח הקטן, ומצאתי בו בסוף "כרונולוגיה ישובית בא"י, רשימה קצרה פנינה יקרה היסטורית זו:

— מפני מה? שאלתי. — מפני חטאינו... אנחנו ואבותינו חטאנו שהגדתנו ולידתנו לא היו בקדושת אודיסה כפקידו ומנהלי הקרן הלאומית ואנשי ו"י ור"פ עלו לארץ בלא הפסודת רוס... ואני חשבתי בלבי: לו חכמו השכילו יהודי רומיניה הנשכחים והנרחים היו שוכרים מלמד בשביל אוסישקין, שילמד את פקידו ומולי"ו פרק בדברי ימי הישוב, למען ידעו כי "חבת ציון" ברור מיניה קדמה הרבה, כן הרבה, לתנועת ביל"ו — ודוד שוב יוכיח!

ועוד עליהם ללמד את הפתגם הידוע: תנו קצור את אשר לציור ולזכרון יעקב וראש פינה את אשר להן — מקום בראש ה"כרונולוגיה הישובית בא"י".

לא רבותי, לא טוב להיות "יהודי רומיני" בישוב הא"י ועוד גרוע מזה — להיות "צנר" בארצנו, והיא ראייה:

בימים האלה קבלתי גלויה לכבוד ראש השנה סיגורה צעיר, יליד ירושלים, שנסע בזמן האחרון להלוינגפורם אשר במדינת פינלדיה וכה דבריו אלי בגלויותו:

"סלחו לי על אשר לא באתי להפרד מכם. נסיעתי היתה מבוהלת ופתאומית ולא הספיקה לי השעה להפרד מאי. וגם כאן אשמה ממשלת פלשתינה (א"י), כי אעפ"י שילדי הארץ הנני, כשר וישר בלא שמץ פסול, רדפתי אחרי הפספורט שלי ימים רבים וקבלתי רק ברגע האחרון. ובאותה שעה הגלישה גברת אחת בקשה לפספורט בבקר וקיבלתהו בצורה כזו כי הביאה עמה מכתב-המלצה מאת אחד מרבי "הסתדרות העובדים".

ולפיכך, עצתי אצונת לכל ה"צברים" וה"צבי רות" למיניהם, שיעלו מהרה לקומה השניה שבי בית שיבד אשר ברחוב "אבינו מלכנו" בירושלים וכהבית האדום אשר בת"א ויחסו בצל כנפי ההסתדרות, ואז... כעלי-באבא בשעתו, יפתחו לפניהם כל שערי המשרדים בממשלה, "שלנו" ושל הלב..."

וכל כך למה? מחמת ש"ההסתדרות" שלנו (אמרתי: "שלנו", רק משום לישינא דבני-אדם) היא בעלת זכויות הרבה, זכויות גדולות מאד ואפ"י לו במזכירות הסוכנות. יש לה הזכות לחפץ מה שתחפץ, לעשות מה שתעשה ולדבר מה שתדבר אפילו בועד-הלאומי, הכל שריו לה. הכל מחולק לה והכל מבקשים את קרבתה, לרבות ועד-החגוד, שגנו

דווג סו"ס עם ועדת-התרבות... ומהשדוך הזה תצמח אי"ה ישועה גדולה לישוב. ותחזינה עינינו בקרוב בימינו בשלח ועד-החגוד אל המושבות את המורים ומחנכי-הדוד שירכיצו תורה לילדי ו"י, כפרת-כבוד ופתח-תקוה כנגד האכרים "המנצלים" וכנגד הכורמים והפר-דסנים הבורגנים ימ"ש, לקיים מה שנאמר: והי שיבו לב אבות על בנים... אנכי נודע לי כי מרכז המורים נפל על המי צאה חדשה, שתכריח את וזסוכנות לשלם סו"ס למורים את משכרתם. הדבר עודנו שכור בסור, אבל — המכסה אני מכם? אומרים כי באכפת הכללית הבאה של המורים תעלה על הפרק שאלת גאנדהי... ואתם ח"א תשאלו: מה ענין הדוד אצל כושי, כלומר אצל המורים? ואגיד לכם, שהדבר פשוט מאד ויש סמיכות-הפרשה.

נמנו וגמרו במרכז המורים: כשם שנאנדהי עם ולא בא אוכל אל פיו במשך שבועות שלמים עד שנאלצה ממשלת חודו לוותר ל"מדוכאים", כן ימצא גם כאן בין המורים "גאנדהי" קדוש וטהור, שיקבל עליו לצום ולהתענות ולא יבוא אוכל אל פיו חודש או שנים עד שתאץ ממשלת הסוכנות לוותר למורים המדוכאים ולשלם להם את כל משכורתם... שני המועמדים הכי מתאימים בעלי נפש טהורה וקדושה בגאנדהי הם (כפי שמסרו לי בל-

חש): ד"ר לוריא והד"ר יצחק אפשטיין, ומה גם שהם חברים ל"ברית-שלום".

ולמען האמת, מוצא אני חובה לעצמי למסר לכם בזה את הערתו של ה' דוד ילין, שמסר לי בע"פ בימים האלה, כי נאם לפני אהב"י בבירות לא רק בצרפתית, כאשר כתבתי באחד משעורי הקודמים, אלא שפתח את נאומו בעברית דקא ובדברי יוסף אל אחיו במצרים: "כי פני המדבר אליכם" ופירש"י: בלשון הקדש, למען יכירו בו אחיו, שהוא מדבר בלשונם, לשון א"י.

גם בלאו הכי ויהא רק מתוך הצרפתית שלו, יגלו אחינו הבירותים להכיר שהוא יהודי הבא בא"י..."

ועוד הערה אחת קטנה, למען הדיוק, בעברי טרחובות ת"א פגשני הד"ר י. ס. מבני-ברק ובא אלי בטענו: מה ראית על ככה, הוא אמר לי, ומה הגיע אליך שהמרת את דתו של ד"ר ורונזה והפכת אותו לגוי מכור? וכי עלינו להתכייש בו חלילה?

וכשראה על פני כי נשכח וכמני כל הענין, הזכירני באחד משעורי האחרונים, שבו כתבתי כנראה, כי דרכם של אהב"י ליהד את כל אנשי השם, כמנ, למשל: ד"ר ורונזה, הנותן ליעף כה ומחזיר עטרה ליושנה... וספר לי בן-ישיתי כי בהיות הד"ר המפורסם

הנ"ל בא"י בקר גם בעקרון ושם התפלל עמו בבית-הכנסת וכבדו אותו ב"עליה" שמנה כראוי לו: "גלישי" או "ששי", איני זוכר בדיוק.

וצריך אני להודות כי שמחתי באומרים לי שד"ר ורונזה הוא יהודי וגם ציוני: אולי יבוא קצת גם לא"י? אומרים כי הוא נחזק מאד כאן... אנשי "חבת-ציון" יסדרו לו את הויזה!

הוא אשר אכרתי טובל ושרץ בידו. עברתי בשבוע זה בשכונת הבוכרים וראיתי יהודי בוכרי צעיר שהוא עומד על אילן גבוה ומ"קצץ בענפים גדולים וירוקים, עושה את מלאכתו בזריזות גדולה ובכוונה טהורה.

בוכרי קטן, עגול ושמן — אחיו, כנראה — עמד מתחת לעץ, אסף בזריזות רבה את הענפים הקצוצים, בנים שנגדעו מאמם, והביאם זא"ז אל החצר... -- מה זאת עשית? שאלתי מאת הבחור הער-מד בשתי רגליו כתרנגול על ראש האילן — הן עובר אתה על "בל-שחית"? ומה תאמר הממד שלה?

והנה נשמע קול האב כקול האוב מן החלון: — מצוה!... אחד מצוה גא-דולה!... סוכה!... לא הועילו דברי וטענותי, שלשת היהודים התרדים לדבר ה', האב ושני בניה המשיכו בעברי (הסוף בעמוד ז')